

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1017
van **MIEKE SCHAUVLIEGE**
datum: 21 mei 2021

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Nulbemesting - Ontheffing

In opvolging van mijn schriftelijke vraag nr. 753 van 18 juni 2020 wil ik graag de meest actuele cijfers over de regeling rond nulbemesting opvragen.

Samen met de inwerkingtreding van het eerste MAP (mestactieplan), zijn er afspraken gemaakt over een geleidelijke uitfasering van bemesting voor landbouwgebruik in groene bestemmingen. Die afspraken zijn ondergebracht onder de regelgeving rond de nulbemesting. Ondanks de goede bedoelingen die achter de regeling rond nulbemesting zaten, leeft de indruk dat de uitdoofregel gefaald heeft.

1. Welk areaal aan groene bestemmingen viel onder landbouwgebruik (excl. terreinen beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) of terreinbeherende verenigingen) en voor welk areaal daarvan (in hectare en procent) werd een ontheffing op nulbemesting gevraagd? Graag cijfers voor volgende jaren: het startjaar van de nulbemesting, 1995, 2000, 2005, 2010, 2015, 2020.
2. Kan de minister een overzicht bezorgen van de evolutie in de percelen waarvoor bij aanvang van de regeling een ontheffing van de nulbemesting werd gevraagd en waarop de ontheffing van de nulbemesting niet meer geldt? Graag een overzicht van de evolutie over de jaren heen, per provincie, in aantal percelen en procentueel t.a.v. referentiesituatie bij aanvang: het startjaar van de nulbemesting, 1995, 2000, 2005, 2010, 2015, 2020.
3. Kan de minister een overzicht bezorgen van de evolutie in de percelen waarop bij aanvang van de regeling nulbemesting een ontheffing werd gevraagd, die in de tussentijd onder natuurbeheer kwamen? Graag een overzicht van de evolutie over de jaren heen, per provincie, in aantal percelen en procentueel t.a.v. referentiesituatie bij aanvang: het startjaar van de nulbemesting, 1995, 2000, 2005, 2010, 2015, 2020.
4. Op basis van de laatst beschikbare data graag een overzicht van het type bemesting op betreffende percelen (in hectare en percentage).
5. Graag een overzicht van het aantal controles op toegepaste nulbemesting in groene bestemmingen, de overtredingen die zijn vastgesteld en de eventuele boetes (in aantal en in euro's) of sanctioneringen (graag opgesplitst per type) die zijn toegekend.

ANTWOORD

op vraag nr. 1017 van 21 mei 2021

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

1. Het Mestdecreet regelt een bemestingsverbod met daaraan gekoppeld de ontheffingsregeling:
 - sinds 2000 voor de bestemmingen "Natuurgebieden", "Natuurontwikkelingsgebieden", "Natuurreservaten" en "Bosgebieden" volgens de gewestplannen (art. 41ter)
 - en sinds 2009 voor de bestemmingen "Reservaat en Natuur" en "Bos" van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (art. 41 bis).

Zodoende kunnen maar cijfers gegeven worden vanaf 2000.

Ontheffing van het bemestingsverbod wordt ambtshalve toegekend op basis van een aantal parameters. De ontheffing kan dus niet aangevraagd worden. De belangrijkste parameters om de status ontheffing te bepalen zijn de teelt en de BWK¹-code van het perceel, en mogelijke overdrachten van het gebruik van het perceel aan andere landbouwers. Enkel percelen met een BWK gecatalogeerd als intensieve graslanden en akkers (gedefinieerd in het Mestdecreet) komen op ontheffing. De ontheffing is uitdovend bij overdracht. Eenmalig kan de ontheffing overgedragen worden naar rechtstreekse afstammelingen (ook binnen rechtspersoon).

In tabel 1 in de bijlage wordt een overzicht gegeven van het areaal landbouwgrond binnen deze "groene" bestemmingen voor het startjaar 2000, 2005, 2010, 2015, 2019 en 2020 én het aandeel dat onder de ontheffing viel.

Onder de kolom 'Areal "groene" bestemmingen' wordt de oppervlakte weergegeven van alle percelen in gebruik op 1 januari (= referentiedatum in Mestdecreet) van het betreffende jaar gelegen in de vernoemde groene bestemmingen.

De kolommen 'Aandeel dat in aanmerking komt voor ontheffing' is het deel van het areaal groene bestemmingen dat gecatalogeerd wordt als "intensieve graslanden of akkers". U vindt zowel de oppervlakte in ha als het procentueel aandeel.

De kolommen 'Aandeel met ontheffing' geven het aandeel weer waarop de ontheffing effectief van toepassing is. Deze wordt weergegeven onder vorm van ha, het procentueel aandeel ten opzichte van de kolom 'Areal "groene" bestemmingen' en het procentueel aandeel ten opzichte van de kolom 'Aandeel dat in aanmerking komt voor ontheffing'.

De cijfers zijn steeds inclusief nieuwe "groene" bestemmingen omwille van nieuwe gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (sinds 2009). Sinds 2000 is er een toename van 1.089 ha landbouwgrond door nieuwe afbakeningen. Het aandeel met ontheffing is gedaald van 40,4% naar 27,2%.

2. De evolutie van de ontheffing in kaart brengen is niet zo eenvoudig omdat verschillende aspecten spelen. Enerzijds is er het uitdovingseffect door overdracht naar een andere landbouwer en anderzijds verandert het aantal percelen en de oppervlakte met ontheffing door het afbakeningsproces (nieuwe

¹ Biologische Waarderingskaart

afbakeningen/schorsingen en vernietigingen van afbakeningen). Deze effecten kunnen elkaar compenseren.

Om een beeld te krijgen van het uitdovingseffect is gekeken of de percelen die in het referentiejaar 2000 ontheffing hebben, ook nog ontheffing hebben in respectievelijk 2005, 2010, 2015, 2019 en 2020. Er is daardoor abstractie gemaakt van wijzigingen omwille van het afbakeningsproces.

In tabel 2 wordt per provincie een overzicht gegeven van de oppervlakte met ontheffing voor het referentiejaar 2000 en het gewijzigd aandeel in 2005, 2010, 2015, 2019 en 2020.

Sinds 2000 vermindert voor Vlaanderen de oppervlakte met ontheffing met 2.464 ha. Dat is een vermindering van 24,1% tot het areaal in 2000. Er zijn provinciale verschillen. De afname van het areaal ontheffing is het grootst in Oost-Vlaanderen (690,88 ha), gevolgd door Limburg (596,22 ha) en West-Vlaanderen (535,71 ha). De provincie West-Vlaanderen kent de grootste procentuele afname, (29,2%); de provincie Limburg kent de kleinste procentuele afname (20,7%).

3. In tabel 3 wordt per provincie een overzicht gegeven van de oppervlakte met ontheffing voor het referentiejaar 2000 en het aandeel ervan dat in 2005, 2010, 2015, 2019 en 2020 in gebruik genomen is door ANB of een terreinbeherende vereniging.

Ook voor deze vraag is uitgegaan van de gronden met ontheffing in het referentiejaar 2000. Net als voor vraag 2 is er eveneens abstractie gemaakt van gewestplanwijzigingen of nieuwe bestemmingen door gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen na het referentiejaar.

Er moet opgemerkt worden dat gronden niettegenstaande ze in eigendom zijn van ANB of een terreinbeherende vereniging nog aangegeven kunnen worden door een landbouwer. Voor het beheer van de percelen wordt veelal nog beroep gedaan op een landbouwer; zeker in de beginjaren. Wie de gronden aangeeft in de verzamelaanvraag (aangifte van landbouwgebruikspercelen bij het departement Landbouw en Visserij) wordt onderling afgesproken (via een gebruiksovereenkomst). Het gaat dus niet over gronden in eigendom van ANB of een terreinbeherende vereniging maar over gronden in gebruik en aangegeven door ANB of een terreinbeherende vereniging.

Voor Vlaanderen is er in totaal 718,79 ha gronden die in 2000 ontheffing kenden, in gebruik genomen door ANB of een terreinbeherende vereniging. Dat is 7,0% van de oppervlakte in 2000.

Het areaal in gebruik genomen door ANB of een terreinbeherende vereniging is het grootst in Limburg (260,33 ha) gevolgd door West-Vlaanderen (242,87 ha) en Oost-Vlaanderen (119,27 ha). Procentueel kent West-Vlaanderen de grootste verschuiving (13,2%) gevolgd door Limburg (9,0%).

4. Noch het gebruikte type mest, noch de opbrengingsmethode worden geïnventariseerd op perceelsniveau. De gebruikte hoeveelheid mest wordt op landbouwniveau geëvalueerd. Er kunnen dus geen cijfers gegeven worden specifiek voor de percelen in de "groene" bestemmingen.

Op Vlaams niveau kan wel een inschatting gemaakt worden van de hoeveelheid aangegeven gebruikte meststoffen. In 2019 (cf. het Mestrapport) werd in totaal 92.394.167 kg N en 40.395.404 kg P2O5 uit dierlijke mest gebruikt, 51.961.385 kg N en 1.255.437 kg P2O5 uit kunstmest en 2.859.634 kg N en 981.102 kg P2O5 uit

andere meststoffen (gegevens op basis van de jaarlijkse mestbankaangifte en de vervoersgegevens van de Mestbank).

70% van de gebruikte dierlijke mest is afkomstig van runderen. Gemiddeld werd 137 kg N/ha en 60 kg P₂O₅/ha uit dierlijke mest opgebracht.

Vanaf 1 januari 2021 wordt het kunstmestgebruik op perceelsniveau geïnventariseerd. De verplichting dat landbouwers met percelen in gebiedstype 2 en 3 gebruik moeten maken van een AGR-GPS-app om de mesttransporten via burenregeling te rijden, zal ook bijdragen aan een beter inzicht in de effectieve bemesting op perceelsniveau, al is een exacte inventarisatie niet mogelijk aangezien het opbrengen van bedrijfseigen mest niet wordt geregistreerd.

5. In 2019 werd op 17 percelen met een bemestingsbeperking (ten gevolge de ligging in natuur- bos- of waterwingebied) een controle van mogelijke bemesting uitgevoerd. Deze controle kon plaatsvinden naar aanleiding van een melding of door het uitvoeren van een ad-hoc controle van bemestingspraktijken. Op 15 percelen werd er effectief een bemesting vastgesteld en een sanctioneringstraject opgestart. Van de gecontroleerde percelen waren er 9 percelen grasland en 6 akkerbouw percelen waaronder hoog productieve teelten zoals mais en bloemkolen.

Tot en met juli 2019 was, op basis van het Mestdecreet (MAP 5), voor overbemesting op perceelsniveau een administratieve boete van 300 euro/ha van toepassing. Bij 11 percelen werd voor een totaal bedrag van 3.744 euro administratieve boetes opgelegd met een gemiddeld bedrag van 416 euro.

Vanaf augustus 2019 is overbemesting op perceelsniveau conform MAP 6 strafrechtelijk vervolgbaar. Bij 4 vaststellingen werd een proces-verbaal opgemaakt. Bij 2 dossiers werden ook andere inbreuken begaan, zoals het bemesten te dicht bij waterlopen of het niet-emissiearm aanwenden van meststoffen. De gewestelijke beboetingsentiteit heeft hiervoor een totaal van 3.500 euro aan boetes opgelegd met een gemiddeld bedrag van 1.167 euro.

In 2020 werden op 13 percelen met een bemestingsbeperking een inbreuk vastgesteld. In 7 gevallen ging het om bemesting op grasland. Verder zijn er op 5 akkerbouwpercelen en op één perceel met de permanente teelt fruitbomen een bemesting geregistreerd. Van de vaststellingen werd een proces-verbaal opgemaakt. Er werd in het totaal een boete opgelegd van 5.850 euro door de gewestelijke beboetingsentiteit. Naast een geldboete kan de betrokkene ook geen vrijstelling op de gebiedsgerichte maatregelen² van MAP 6 verkrijgen in het jaar na vaststelling van de inbreuk. Omwille van de opgelegde boete werd één vrijstelling op de gebiedsgerichte maatregelen 2021 niet toegekend.

BIJLAGEN

1. [Overzicht areaal landbouwgrond binnen de groene bestemmingen](#)
2. [Overzicht van de evolutie van de ontheffing](#)
3. [Overzicht per provincie van de evolutie van de ontheffing](#)

² Op basis van een bedrijfsevaluatie van het nitraatresidu